

ÇİN SEDDİ'NİN YAPILIŞ NEDENİ HAKKINDA DEĞİŞİK BİR GÖRÜŞ

BÜLENT OKAY

Çin Seddi denilince, dağların üzerinde uyuyakalmış bir ejderha gibi uzayıp giden bir yapı aklımıza gelir. Belki Çin'e gidip, bu görkemli yapıyı görenlerimizin sayısı pek fazla değildir. Ama, mutlaka bir resmini görmüşüzdür. Çin hakkında fazla bir şey bilmeyen bir kişi bile, en azından Çin Seddi'nin varlığından haberdardır.

Ancak, bu görkemli yapı hakkında bildiklerimiz çok kısıtlıdır. Orta Asya Türk tarihi ile birlikte sıkça adı geçen bu yapı hakkında bildiklerimiz ne yazık ki, ansiklopedik bilgilerle sınırlıdır. Ansiklopedilerin ve bazı tarih kitaplarının verdiği bilgiyi kısaca şöyle özetleyebiliriz: "3.000 kilometre uzunluğunda ve 6 metre yüksekliğindeki bu duvar, kuzeyden Çin üzerine aralıksız akınlar yapan Türkleri ve Moğolları durdurmak amacıyla yapılmıştır." Burada verilen rakamlarda bazı küçük değişiklikler olabilir ama, anlatımın özünde bir değişiklik olmaz. Hatta bazı kişiler tarafından bir övünme nedeni olarak algılanır ve "korkak Çinlilerin, Türklerden ne kadar çok korktukları" gururla ifade edilir.

Çin Seddi'nin hangi amaçlar için yapıldığına geçmeden önce, bu yapı hakkında kısa bilgiler vermek istiyorum.

Çin Seddi'nin Çince adı, "On Bin Li Uzunluğundaki Duvar"dır. Kilometre olarak ifade edilirse, yaklaşık 6.700 kilometre uzunluktadır. Temeldeki genişliği 6.5 metre olan duvarın üst kısımdaki genişliği ise 5.7 metredir. Duvarın yerden yüksekliği genelde 8.5 metre olup, önemli geçitlerin ve büyük kapıların bulunduğu yerlerde 12 metreye ulaşmaktadır. Dağların yüksek zirvelerinde ise bu yüksekliğin 1.5-2 metreye kadar düştüğü de olmaktadır. Burçların yüksekliği 1-1.7 metre dolayındadır. Bazı bölümleri taştan ve bazı bölümleri de kerpiçten yapılmış bu yapının, uzaydan çıplak gözle görüldüğü ileri sürülmektedir.

Genelde Çin Seddi'nin, Ch'in Shih Huang döneminde M.Ö. 215 yılında yapıldığı kabul edilmektedir¹. Gerçekte ise, Çin Seddi'nin yapılışı

¹ EBERHARD Wolfram, Çin Tarihi, Türk Tarih Kurumu, Ankara, 1947, s.83.

daha eskiye dayanmaktadır. Savaşan Beylikler Dönemi'nde, M.Ö. 7. yüzyılda birbirleriyle kıyasıya savaşan yedi derebeylik vardır. Bu derebeylikler, dağ ve ırmak gibi doğal sınırların olmadığı yerlere yüksek duvarlar yaptırarak, sınırlarını belirlerlerdi. İlk duvar, M.Ö. 657 yılında Ch'u derebeyliği tarafından yaptırılmıştır. Daha sonraları, M.Ö. 6. ve 5. yüzyıllarda, başta Ch'i derebeyliği olmak üzere diğer derebeylikler de sınırlarını belirleyen duvarlar yaptırmışlardır. Böylece, Çin Seddi'nin bir bölümü daha o zamanlarda ortaya çıkmış oluyordu. Bu dönemlerde yapılan duvarlara "iç duvar"; sonradan M.Ö. 4. yüzyılda, Hun (Hsiung Nu)lar ile sınır komşusu olan kuzeydeki Yen, Chao, Ch'in, Wei ve Han derebeylikleri tarafından yaptırılan duvarlara ise "dış duvar" adı verilmektedir.

M.Ö. 221 tarihinde Ch'in derebeyliği, diğer 6 derebeyliği yenerek ülkede siyasi birliği sağlamış ve Ch'in Hanedanlığı'nı kurmuştur. Ülkede siyasi birliğin sağlanmasından sonra, general Meng T'ien komutasındaki 300.000 kişilik bir ordu M.Ö. 215 yılında Hunların üzerine yürümüş ve onları kuzeye çekilmeye zorlamıştır. Sarı Irmağın kuzeye doğru yaptığı kıvrımın içinde kalan verimli He Han bölgesi Çinlilerin eline geçmiş ve bu bölgeye, "Ch'in Devletinin Yeni Toprağı" anlamına gelen Hsin Ch'in Chung adı verilmiştir².

'Hunlar kuzeye sürüldükten sonra Yen, Chao, Ch'in, Wei ve Han derebeylikleri arasında daha önceki dönemlerde yapılmış duvarlar birleştirilmeye başlanmıştır. Bu arada, gerekli onarımlar da yapılmıştır. Ch'in derebeyliğinin rakibi durumunda olan 6 derebeyliğe mensup 30.000 aile, Hunlardan ele geçirilen bu bölgeye yerleştirilmiş ve Meng T'ien komutasındaki askerlerle birlikte Çin Seddi'nin yapılışında çalıştırılmışlardır. Zorunlu Bedenen Çalışma Yükümlülüğü gereği Çin Seddi yapımında çalışan 1 milyondan fazla işçinin yanısıra, pek çok suçlu, suçlarını Çin Seddi'nin yapımında çalışarak ödemişlerdir³. Ancak, işçi gereksinimi arttıkça, suçsuz insanlara çeşitli suçlar yüklenerek bu bölgeye gönderilmiştir ve Çin Seddi yapımında çalıştırılmıştır.

Çin Seddi'nin yapımı M.Ö. 210 yılına, Ch'in Shih Huang'ın ölümüne kadar aralıksız sürmüştür. Hükümdarın ölümünden sonra, general Meng

² SZU-MA Ch'ien, Shih Chi (Tarih Kayıtları), 88. bölüm, Meng T'ien'in Biyografisi ve 110. bölüm, Hun Kayıtları.

³ Ch'in Hanedanlığı döneminde başlayan "Ch'eng Tan Ceza Sistemi"ne göre, suçlular kuzeye sürülürler ve Çin Seddi yapımında çalıştırılırlardı.

T'ien'in gücünden korkan başvezir, sanki hükümdarın emriymiş gibi Meng T'ien'e "intihar etme cezası" bildirir. Meng T'ien ihtihar eder. Meng T'ien'in ölümünden sonra bu bölgedeki askerlerin ve Çinli ailelerin çoğu buralardan kaçarlar.

M.Ö. 206 yılında Ch'in Hanedanlığı sona erer ve Han Hanedanlığı kurulur. Yeni kurulan Han Hanedanlığı döneminde Çin çok güçsüz bir durumdadır. Hunların ise çok güçlü oldukları bu dönemde, Çinliler zorunlu olarak barışçı bir siyaset izlerler. Hunlarla akrabalık ilişkisi kurmak için prensesler ve çeşitli hediyeler gönderirler. Bu barış döneminde Çin Seddi aralarında sınır olarak kabul edilmiştir. Seddin kuzeyi göçebelere, güneyi ise tarımla uğraşan Çinlilere aittir⁴.

Han Hanedanlığı döneminde de, Ch'in Hanedanlığı döneminde başlatılan suçluları kuzeye sürgün etme ve Çin Seddi yapımında çalıştırma sistemi devam ettirilmiştir. Çin Seddi'nin yapımı sürdürülürken, bir yandan da doğal etkilerle yıkılan ve yıpranan yerleri de sürekli olarak onarılmıştır. Onarım çalışmaları, sonraki hanedanlıklar tarafından da devam ettirilmiştir. Bu onarımlardan en önemlisi 14.-17. yüzyıllar arasında hüküm süren Ming Hanedanlığı döneminde yapılan onarımdır. Moğolların Çin'den atılmasından sonra, büyük bir bölümü harap olmuş Çin Seddi, sanki yeni baştan yapılmışçasına büyük bir onarımdan geçirilmiştir. Günümüze kadar ulaşan Çin Seddi'nin büyük bir bölümü Ming Hanedanlığı döneminde yapılmıştır.

Buraya kadar, Çin Seddi'nin yapılışı hakkında kısa ve öz bilgiler vermeye çalıştık. Şimdi de, Çin Seddi'nin yapılış nedenlerine değinelim. Her ne kadar kuzeydeki Türklerin ve Moğolların Çin'e yaptıkları akınları durdurmak için yapıldığı söyleniyorsa da, milyonlarca Çinlinin yaşamı pahasına yapılan bu görkemli yapının sadece savunma amacıyla yapıldığını söylemek pek inandırıcı olamaz.

Çin Seddi'nin yapılışındaki siyasi neden, askeri nedenden daha ön plandadır. Kanımızca, bu duvarın yapılışındaki temel amaç, bir tarım toplumu olan Çinlilerle göçebe uluslar arasındaki sınırı belirlemektir. Bu kaniya nasıl vardığımızı örneklerle açıklamaya çalışalım.

Çin'de siyasi birliğin sağlanmasından sonra, ülkenin sınırları hızla genişlemiştir. Doğuda ve güneyde denizle, batıda ise yüksek platolarla sınır

⁴ SZU-MA Ch'ien, Shih Chi (Tarih Kayıtları), 110. bölüm, Hun Kayıtları, s.2902.

olmuştur. Kuzeyde ise Sarı Irmak (Huang Ho) ve Karanlık Dağlar'dan (Yin Shan) sonra hiç bir doğal sınır yoktur. Bu bölgedeki sınırı belirlemek için, önceki dönemlerde yapılmış duvarların birleştirilmesi düşünülmüştür. Böylece ortaya Çin Seddi çıkmıştır.

Biliyoruz ki, Çinliler sahip oldukları toprakları, kentleri ve köyleri duvarlarla çevirmeden duramazlar. İlk bakışta sadece savunma amacıyla yapıldığı izlenimi veren bu duvarların daha başka işlevleri de vardır. Aslında hiç bir duvar aşılmaz değildir. Ama Çinliler, duvar içinde kendilerini daha güvende hissetmektedirler.

Çin Seddi'nin yapılmasıyla Ch'in Shih Huang'ın göçebe uluslara vermek istediği mesaj şudur: "Bu duvar bizim aramızdaki sınırı belirlemektedir. Bu duvarın iç tarafı bize, dış tarafı size aittir. Bu duvarı aşmadığınız ve topraklarımıza saldırmadığınız sürece, biz sizin ne yaptığınıza karışmayız."

Ch'in Shih Huang, ülkesinin her yerinde aynı standartlara uyulmasını istemiş ve bu konuda çeşitli uygulamalar yapmıştır. Yolların genişliği, tekerleklerin çapı ve dingil aralıkları hep bir standarda bağlanmış ve tüm ülkede aynı ölçüler kullanılmıştır. Bunun için de, öncelikle ülkenin sınırları belirlenmiştir.

Daha önce de değindiğimiz gibi, Çin Seddi'nin yapılmasına Meng T'ien komutasındaki ordunun Hunları kuzeye çekilmeye zorlamasından sonra başlanmıştır. Bu dönemde Çinliler, gerek askeri ve gerekse ekonomik açıdan çok güçlüdür. Hunlar, Çin için bir tehlike oluşturmamaktadır. Hunları kolaylıkla kuzey bozkırlarına sürebilen Çinlilerin, böylesine uzun bir uğraşı gerektiren ve son derece pahalıya çıkan bu duvarı sadece Hunlardan korktukları için yaptıklarını söylemek pek inandırıcı olamaz. Eğer Hunların çekildikleri topraklar verimli olsaydı, şüphesiz Meng T'ien komutasındaki ordu Hunları rahat bırakmaz, daha ileriye sürmenin yollarını arardı. Hunlar en verimli topraklarını Çinlilere kaptırdıktan sonra, verimsiz kuzey bozkırlarına çekilmek zorunda kalmışlardır. Diyebiliriz ki Çin Seddi, verimli topraklarla, verimsiz topraklar arasında da bir sınır teşkil etmektedir.

Ch'in Hanedanlığı'ndan sonra kurulan Han Hanedanlığı döneminde ise, durum bunun tam tersidir. Hunlar çok güçlüdürler. Hiç bir engel onları durduramaz. Bu dönemde Hunlar, diledikleri zaman Çin Seddi'ni aşmışlar ve Çin topraklarına girmişlerdir. Çinlilere kaptırdıkları He Han bölgesinde rahatça at koşturmuşlardır. Ch'in Shih Huang, ülkenin tüm

gücünü Çin Seddi, saray, yol ve anıt mezar gibi yerlere harcadığı için, yeni kurulan Han Hanedanlığı çok yoksuldu. Yoksulluğun hangi boyutta olduğunu anlamak için, vereceğimiz örneğin yeterli olacağı kanısındayım. Han Hanedanlığı hükümdarının saltanat arabasına koşmak için aynı renkte dört adet at bulamazlar. Başvezir ve generaller ise ancak öküz arabasına binebilmektedirler⁵.

Hunlardan çekinen Çinliler, Hunlarla iyi geçinmeye çalışmışlar ve onlarla akrabalık ilişkileri kurmuşlardır. Onlara prensesler ve çeşitli hediyeler göndermişlerdir. Bu dönemde Hunlar ile Çinliler barış içinde yaşamışlardır. Zaten, Çin Seddi çok güçlü olan Hunları durdurabilecek bir engel durumunda da değildir. Görüldüğü gibi, bu dönemde de Çin Seddi'nin savunmaya yönelik bir işlevi yoktur. Yapılan anlaşma gereği, Hunlar ile Çinliler arasındaki sınırı belirlemeye yaramaktadır.

Ch'in Hanedanlığı döneminde uygulanan sert yasalar, "bedenen çalışma yükümlülüğü"nin dayanılmaz boyutlarda artırılması ve vergilerin çok yüksek olması nedeniyle, halk yaşadığı toprakları terkederek kuzeye, baskı ve zulmün olmadığı bölgelere kaçmaya çalışmaktadır. Kaçmak isteyen halk için en büyük engel, önlerinde yükselen Çin Seddi'dir.

Han Tarihi içindeki Ekonomi Kayıtları bölümünde, Ch'in Hanedanlığı'nın kurulmasından sonra, zorunlu bedenen çalışma yükümlülüğünün eski dönemlere göre 30 kat artırıldığı ayrıca, vergi gelirlerinde de eskiye oranla 20 kat bir artış olduğu anlatılmaktadır^{6,7}.

Bedenen çalışma yükümlülüğü uyarınca Çinli halkın hangi işlerde çalıştırıldıklarına bir göz atalım:

a) Çin Seddi'nin yapılışında görev alan işçilerin sayısı 1.000.000 dan fazladır. Bu işçilerin çalışmalarını kontrol eden ve kaçmalarını önlemekle görevli asker sayısı ise 300.000 dir.

b) "A Fang Sarayı" yapımında 700.000 işçi çalıştırılmıştır. Ahşaptan yapılan bu saray, Han dönemindeki bir iç çatışma sırasında tamamen yanmıştır.

⁵ SZU-MA Ch'ien, Shih Chi (Tarih Kayıtları), 30. bölüm, P'ing Chun Shu (Ekonomi Kayıtları), s.1417.

⁶ Bu yükümlülüğe göre her Çinli, devletin gösterdiği bir işte belirli bir süre çalışmak zorundaydı.

⁷ PAN Ku, Han Shu (Han Tarihi), 24. bölüm, Shih Hou Chih (Ekonomi Kayıtları), s.1137.

c) Ch'in Shih Huang için yapılan büyük anıt mezarın yapımında 700.000 den fazla işçi çalıştırılmıştır. Ch'in Shih Huang'ın hükümdar olmasından hemen sonra başlanan bu anıt mezarın yapımı 30 yıl sürmüştür. 1974 yılında yapılan kazı sonuçlarına göre bu mezarın yeraltı sarayının kapladığı alan 184.000 m²dir.

d) Ch'in Shih Huang, iktidarda kaldığı 12 yıl içinde 5 kez tüm ülkeyi kapsayan geziler yapmıştır. Arabası ile geçeceği yerlere muntazam yollar yapılmıştır. Bu yolların yapımında da yüz binlerce işçi çalıştırılmıştır.

Savaşan Beylikler Dönemi'nde ülke nüfusunun 10 milyon dolayında olduğu tahmin edilmektedir⁸. Demek ki, Ch'in Hanedanlığı dönemindeki nüfus, yaklaşık olarak 10 milyon kadardır. Görüleceği gibi, sadece biraz önce değindiğimiz işlerde çalışanların sayısı 3.000.000 dan fazladır. Yani, ülke nüfusunun yaklaşık 1/3 ü bu gibi işlerde çalıştırılmaktadır.

Ch'in Hanedanlığı döneminde uygulanan sert yasalar ve acımasız uygulamalar nedeniyle halk, kapana sıkışmış birer köle durumuna gelmiştir. Bu dönemde uygulanan cezalardan birkaç örnek vererek, halkın içinde bulunduğu duruma biraz açıklık getirelim.

1) M.Ö. 356 yılında Shan Yang tarafından uygulamaya konulan ceza sistemine göre, 15 aile bir grup oluşturmaktadır. Bu aileler, suç işlenmesi için birbirlerini sıkı kontrol etmek zorundaydılar. Eğer bir kişi suç işlerse, bunu bildiği halde görevlilere bildirmeyen aile ya da ailelerin fertleri kılıçla bellerinden ikiye biçilerek öldürülürlerdi. Suçluyu saklayan ailenin fertleri de, düşmana teslim olmuş vatan hainliğiyle bir tutulur ve idam edilirdi⁹.

Başka birinin işlediği suç nedeniyle ailecek ölüme mahkum olmak, insanların kolay kolay kabullenecekleri bir durum değildir. Herkes bu ülkeden, bu yönetimden kaçıp canını kurtarmaya bakıyordu.

2) Yine bu dönemde uygulanan bir yasaya göre, eğer bir askeri birlik, varması gerektiği yere tam zamanında varamazsa, komutanından askerine kadar hepsi ölüme mahkum edilirdi. Bu nedenle, ölüm cezasına çarptırılacaklarını anlayan askerler genellikle kuzeye kaçarlardı.

⁸ CHIEN Po Tsan, Chung Kuo Shih Kang Yao (Kısa Çin Tarihi) Jen Ming Yayın-
evi, Pekin, 1983, s.107.

⁹ (Önce verildi), Kısa Çin Tarihi, s.81-82.

Ch'in Hanedanlığı'nın son dönemlerinde, 900 kişilik bir birlik şiddetli yağmur nedeniyle görev yerine zamanında ulaşamaz. Ölmek istemeyen bu askerler, devletin de zayıf olmasından cesaret alarak yönetime başkaldırırlar. Bu başkaldırı zamanla büyür ve Ch'in Hanedanlığı'nın sona ermesine neden olur¹⁰.

3) M.Ö. 746 yılında (Ch'un Ch'iu Dönemi) başlayan ancak, Ch'in Hanedanlığı döneminde çok daha acımasızca uygulanan bir ceza sistemi daha vardır. Bu ceza sistemine göre, suçlunun ailesi ve bu aile ile akrabalık ilişkisi olan aileler toptan idam edilirlerdi.

Burada kısaca, bu dönemde uygulanan bazı ceza sistemlerine değindik. Anlaşılabacağı gibi halk, sürekli olarak ölüm korkusu ile birlikte yaşamaktadır. Kaldı ki, sözkonusu cezaların uygulanış biçimleri ise, akla hayale gelmeyecek derecede korkunçtur.

Görüldüğü gibi Ch'in Hanedanlığı döneminde, ülkenin tüm ekonomik ve insan gücü Çin Seddi'nin, sarayların, yolların ve büyük anıt mezarının yapımı için seferber edilmiştir. Zorunlu çalışma süresinin artırılması, vergilerin yükseltilmesi, haksız yere suçlanarak sınır boylarında çalışmaya mahkum olmak ve sürekli olarak ölüm korkusu ile yaşamak, Çin halkını canından bezdirmiştir. Önlerinde ise sadece bir tek kurtuluş umudu vardır, Hun topraklarına kaçıp, buralarda yeni bir yaşam düzeni kurmak. Yapılan Çin Seddi ise, bütün bu insanların kaçmasını önlemek için yapılmış bir hapisane duvarına benzemektedir. Buna rağmen, kuzeye kaçanların sayısı hiç de az değildir.

Han Tarihi (Han Shu) içindeki Hun Kayıtları'nda; Hunların içinde çok sayıda "Ch'in'li" bulunduğundan söz edilmektedir. Yen Shih Ku adındaki tarihçi de, "Ch'in'li" sözcüğüne açıklarken, şöyle bir ifade kullanmaktadır: "Ch'in Hanedanlığı döneminde çok sayıda Çinli Hunlara kaçmıştır. Han Hanedanlığı döneminde, bu kişilerin soyundan gelenlere "Ch'in'li" denilmektedir"¹¹. Japon yazar Takeshi Kaiko'nun "Panik ve Kaçış" adlı eserinde, Çin Seddi'nin ve A Fang Sarayı'nın yapımında zorla çalıştırılan Çinli halkın çektiği sıkıntıları ve acıları gerçekçi bir dille anlatmaktadır. Kaçmak isteyenler, Çinli askerler tarafından korkunç işkencelerle öldürülmektedirler. Öykünün Çinli kahramanı öykünün sonunda şöyle

¹⁰ (Önce verildi), Kısa Çin Tarihi, s.108.

¹¹ (Önce verildi), Han Tarihi, 94. bölüm, Hun Kayıtları, s.3782-3783.

demektedir: “Kimseye güvenmeden kaçmak ve bir Hunlu olmak, Bu, bulabildiğim tek çıkar yol. Hunlar beni aralarında kabul edecekler mi bilmiyorum ama, her şeyi göze alıp bunu deneyeceğim.”¹²

Han Hanedanlığı döneminde, barış içinde olan Çinliler ile Hunlar arasında Çin Seddi'nin yıkılması ile ilgili bir görüşme ve bir Çinli vezirin Han Hanedanlığı hükümleri Han Yuan Ti'ye sunduğu rapor oldukça ilginçtir.

M.Ö. 33 yılında; ki Hunların zayıf, Çinlilerin güçlü oldukları bir dönemdir. Hun lideri Hu Han Hsieh, yeni Çin hükümdarına bağlılığını göstermek için ziyarete geldiğinde kendisine çeşitli hediyeler verilir. Hu Han Hsieh çok memnun olur ve hükümdara damat olmak istediğini ifade eder. Bunun üzerine, saraydaki cariyelerden Wang Chao Chün adındaki bir kız, sanki prensesmiş gibi Hun liderine eş olarak verilir. Hu Han Hsieh, Han hükümdarına yazdığı teşekkür mektubunda, artık Çin Seddi'ne gerek kalmadığını, seddin yıkılarak buradaki askerlerin ve görevlilerin evlerine dönmelerinin iyi olacağını belirtir. Hunların, nesilden nesile Çin sınırını koruyacaklarını, hükümdarın tahtında korkusuzca oturabileceğini ifade eder.

Han Yuan Ti, bu konuyu tartışmaları için vezirlerine görev verir. Vezirler, böyle bir önerinin uygulanabilir olduğu konusunda fikir birliği içinde dirler. Yapılan öneriyi olumlu bulurlar. Ancak, sınır bölgelerini ve göçebe ulusları iyi tanıyan Hou Ying adındaki bir vezir, bu önerinin hiç de sanıldığı gibi iyi bir öneri olmadığı kanısındadır. Bu konuda hazırladığı bir raporu hükümdara sunar. Han Tarihi içindeki Hun Kayıtları bölümünde yer alan bu rapora bir göz atalım:

“Hunlar, Chou Hanedanlığı ve Ch'in Hanedanlığı'ndan bu yana sürekli olarak Çin için tehlike oluşturan bir ulustur. Zaman zaman Çin'e saldırmışlardır. Han Hanedanlığı'nın kuruluş yıllarında Büyük Duvar (Çin Seddi) bir sınır olarak kabul edilmişse de, Hunlar sık sık bu duvarı aşmışlar ve eskiden kendi toprakları olan bu bölgede, sanki hala kendi topraklarıymış gibi at koşturmuşlar ve avlanmışlardır. Han Wu Ti döneminde (M.Ö. 141-88) Hunlarla yapılan savaşlarda Hunlar yenilmiş ve bu topraklar yeniden ele geçirilmiştir. Hunlar tekrar Büyük Duvar'ın kuzeyine atıl-

¹² KAIKO Takeshi, (çev.Prof.Charless Dunn), Panic and the Runaway (Panik ve Kaçış), University of Tokyo, Tokyo 1977.

mişlardır. Sınıra askeri birlikler gönderilmiş ve Büyük Duvar yeni baştan onarımdan geçirilmiştir.”

Hou Ying, Çin Seddi'nin yıkılmasının sakıncalarını 10 madde halinde anlatmıştır:

1. Büyük Duvar'ın kuzeyi düz bir arazidir. Burada ağaçlar ve otlaklar az olup, genelde çöllerle kaplıdır. Buralarda sert rüzgarlar eser. Arazinin düz ve çıplak olması nedeniyle, Hunların gizlenmeleri ve ani saldırılar düzenlemeleri mümkün değildir. Büyük Duvar'ın güneyinde ise yüksek dağlar ve derin vadiler bulunmaktadır. Sınır bölgelerinde yaşayanlar; bu bölgeden geçen Hunlardan ağlamayanını, görmediklerini söylerler. Eğer sınır bölgesindeki askerleri geri çekersek, daha önceleri Hunlara ait olan Karanlık Dağlar (Yin Shan) yöresini Hunlara geri vermiş oluruz.

2. Siz Hunları yendiniz. Onları tamamen yok etmeyip, yaşamalarına izin verdiniz. Hunlar size müteşekkirdir. Size karşı bağlılıklarını ifade ediyorlar. Ancak bilmeniz gerekir ki, göçebe uluslar zayıf oldukları zaman kendilerini acındırırlar ve her şeye boyun eğerler. Ama, güçlendikleri zaman, ellerine fırsat geçerse çok saldırgan olurlar. Artık onları kontrol etmek mümkün olamaz. Geçmişteki olayları unuturlar. Şu sıralar güvenliğin içindeyiz ama, gelecekte meydana çıkabilecek tehlikeyi unutmamanız gerekmektedir.

3. Bildiğiniz gibi; eğitim görmüş, yasalarla yönetilen sabırlı ve sessiz Çinliler bile suç işlemektedirler. Onların suç işlemelerine engel olamıyoruz. Hun halkı anlaşmaya uymazsa, Hunların lideri onları nasıl engelleyebilir? Onları durdurması mümkün müdür?

4. Büyük Duvar sadece Hunlar düşünülerek yapılmamıştır. Önceleri derebeylikler arasında yapılan bu duvar, derebeylerin birbirlerinin topraklarına saldırmalarını önlemek amacıyla yapılmıştır. Ayrıca, çeşitli nedenlerle kendi topraklarını terkederek Çin topraklarına yerleşmiş olan göçebe halkın, memleketlerini özleyerek geri dönmelerini de önlemektedir.

5. Sınır bölgemizde Batı Ch'iang (Hsi Ch'iang)'lar bulunmaktadır. Sınır bölgelerinde görev yapan Çinli görevlilerin parayı çok sevmeleri ve sadece kendi çıkarlarını düşünmeleri nedeniyle, bu ulus ile Çinliler arasında çatışmalar hiç eksik olmaz. Çinliler, batı Ch'iang'ların mallarını, hayvanlarını, kadınlarını ve çocuklarını kaçırmaktadırlar. Bu nedenle, aralarında düşmanlık vardır.

Eğer Büyük Duvar yıkılırsa, eski düşmanlıklar yeniden alevlenir ve çatışmalar büyük boyutlara ulaşabilir.

6. Hunlarla yapılan savaşlar sırasında çok sayıda Çinli asker Hunların topraklarına kaçmış ve oralara yerleşmiştir. Bu askerlerin Çin'de kalan aile bireyleri (çocukları, torunları) yoksul bir yaşam sürmektedirler. Bu kişiler atalarını özleyerek, daha iyi bir yaşama kavuşmak için Hunlara kaçabilirler. Onlara bu fırsatı vermiş oluruz.

7. Sınır bölgelerinde yaşayan zengin ve soyluların hizmetlerine bakan kadın ve erkek hizmetçiler çok zor bir yaşam sürmektedirler. Kaçmak isteyenlerin sayısı oldukça çoktur. Kendi aralarında şöyle konuşmaktadırlar: "Hunların memleketinde yaşayan çok güzelmiş. Çok rahatmış. Ama, elimizden düş kurmaktan başka bir şey gelmiyor." Bütün engellemelere karşın, yine pek çok kişinin kaçmayı başardığını duyuyoruz. Büyük Duvar yıkılırsa, kaçmak isteyen herkese fırsat tanımış oluruz.

8. Çin'de pek çok eşkiya çeteleri bulunmaktadır. Sıkı bir takip olduğunda, Büyük Duvar onların kaçmasına engel olmaktadır. Böylece onları yakalamamız mümkün olabiliyor. Eğer Büyük Duvar'ı ortadan kaldırırsak, bu çeteler yakalanmaktan korkmayacakları için çok daha fazla suç işleyecekler ve daha acımasız olacaklardır. Yakalamak istediğimiz zaman rahatça kuzeye kaçabileceklerdir.

9. Büyük Duvar yapılabildiği 100 yıldan fazla oluyor. Çok sayıda kişinin yaşamları pahasına, uzun süren çabalar sonucunda tamamlanabilmiştir. Bazı bölümleri taştan yapılan bu duvar eğer korunmazsa, bir süre sonra harap olur. Günün birinde bu duvara gereksinme duyarsak, eski durumuna getirmek çok uzun zaman alır ve iş işten geçmiş olur.

10. Büyük Duvar'ı ve sınırı korumakla görevli askerlerimizi geri çekecek, kuzey sınırlarımızın korunmasını Hunlara teslim edersek, Hun lideri bize iyilik yaptığı fikrine kapılacaktır. Biz ise ona borçlanacağız. Hunlar, yaptıkları iş için bizden bazı isteklerde bulunacaklardır. Onları tatmin edemezsek ne yapacaklarını, nasıl davranacaklarını şimdiden bilebilir miyiz?...

Hükümdar bu raporu okuyunca, Hunlar tarafından önerilen Çin Seddi'nin yıkılması ve burada görev yapan askerlerin dağıtılması konusunun bir daha tartışılmamasını istemiştir. Hunlara verilecek uygun bir yanıt aramışlardır. Hunlara bu konuda haber götüren general Hun liderine şöyle bir açıklamada bulunmuştur:

“Büyük Duvar size karşı yapılmış değildir. Ülkemizdeki kötü kişilerin sizin topraklarınıza kaçarak sizlere zarar vermesini önlemek için yapılmıştır. Size bir zarar gelmesini istemediğimiz için bu duvarı yıkmayı düşünmüyoruz.”

Bu açıklamayı dinleyen Hun lideri, Çinlilere hak verdi ve Hun ulusunu düşündükleri için teşekkür etti¹³.

Buraya kadar anlattıklarımız da göstermektedir ki, Çin Seddi'nin sadece savunma amacıyla yapıldığını söylemek mümkün değildir. İlginçtir ki, Çin Seddi'nin Çinlileri Hunlardan korumak için yapıldığı ileri sürülmektedir. Oysa, Çin Seddi'nin yapılışında milyonlarca Çinli insanlık dışı yöntemlerle çalıştırılmıştır. Hun topraklarına kaçmak isteyenler de öldürülmüşlerdir. Bu duvarın yapımında çalıştırılan milyonlarca işçinin yiyecek, içecek ve diğer gereksinimleri ve de duvar yapımında kullanılacak taşların temini, kerpiç karmak için gerekli suyun taşınması gibi konular düşünüldünce, sadece savunma amacıyla böyle bir duvarı yapmak hiç de akıllıca değildir. Kaldı ki, Çin Seddi dağ keçilerinin bile zor turmandığı zirvelerden geçmektedir. Buralardan saldırı beklenmediğine göre, bunun nedeni “savunma” ile açıklanamaz. Dikkatimizi çeken bir nokta da şudur: Çinliler güçlüyken Hunların onlara zarar vermeleri mümkün değildir. Hunların güçlü olduğu dönemlerde ise, Çin Seddi'nin hiç bir önemi yoktur. Hunlar istedikleri an bu duvarı aşabilmekte ve Çin topraklarına girmektedirler. Görüldüğü gibi savunma açısından pek fazla işe yaramamaktadır. Öyleyse, bu duvarın yapımı için neden böylesine bir insan kitlesi fedâ edilmiştir? İşte bunu açıklayabilmek için Ch'in Shih Huang'ın kişiliğine değinmemiz gerekmektedir.

Çin Seddi'nin yapılış nedenlerinden biri de, Ch'in Shih Huang'ın kendisine karşı girişilecek bir başkaldırıdan korkmasıdır. Bunlara kısaca değinmeye çalışalım.

1. Ülkedeki tüm silahları toplattırır ve erittirir. Elde edilen madenden 12 adet büyük heykel döktürür. Altın ile kaplanan bu heykeller sarayın bahçesine yerleştirilir. Böylece, silah yapımında kullanılabilecek büyük miktarda maden, hükümdarın gözü önünde bir yere yerleştirilmiş olurdu.

¹³ (Önce verildi), Han Tarihi, 94. bölüm, Hun Kayıtları, s.3803-3805.

2. 120.000 zengin aileyi başkent Hsien Yang'a naklettirmiştir. Ellerin-de geniş olanaklar bulunan bu zengin aileleri, kontrolü kolay olsun diye başkentte bulundurmaya uygun bulmuştur.

3. Daha önceleri savaş halinde bulunduğu 6 derebeyliğin soyluların-dan oluşan 30.000 aileyi hükümet merkezinden uzakta tutmak için kuzey sınırına göndermiştir.

4. Ülkenin önde gelen 460 aydınını diri diri toprağa gömdürerek öldürmüş ve kendisine karşı çıkabilecek kişileri sindirmiştir.

5. Fal, tarım ve tıp kitapları dışında kalan tüm kitapları yaktırmıştır. Bilgili halkın kendisine karşı çıkacağından korktuğu için, kitapların yakıl-masını emretmiştir. Kitapların yakılmasını seyretmek bile yasaklanmıştır¹⁴.

6. Halkın sürekli olarak meşgul olmasını sağlamak amacıyla, beden en çalışma yükümlülüğü artırılmıştır. İnsanlar bir ömür boyu çalışmaya mahkum edilmişlerdir.

İktidarı kaybetmekten çok korkan Ch'in Shih Huang, kendisi için tehlikeli gördüğü tüm varlıkları ya ortadan kaldırmış ya da zararsız hale getirmiştir. Çin Seddi, yol ve anıt mezar yapımında çalıştırılan milyonlar-ca Çinli, "hayatta kalmak"tan başka hiç bir şey düşünemez olmuşlardır. Evlerinden, ailelerinden zorla koparılan milyonlarca kişi, ülkenin uzak köşelerine götürülmüş ve niçin,neden böylesine çalışmak zorunda oldukla-rını bile bilmeden, Çinli askerlerin işkencesi altında ölünceye kadar çalıştı-rılmışlardır.

Ch'in Shih Huang, kendini çok beğenen bir kişidir. Kendisine, "Çin'in İlk Hükümdarı" anlamına gelen "Shih Huang" adını seçmiştir. Ömrü boyunca, olanaksız sayılan işleri başarmak için uğraşmıştır.

Ch'in Shih Huang'ın bir özelliği de, ölümden çok korkmasıdır. Ölümsüz olmak istemektedir. Hsü Fu adındaki bir kişiyi, binlerce kız ve erkek çocukla birlikte, ölümsüzlüğün ilacını bulmaları için doğu denizine gönderir¹⁵.

Ölümsüzlüğü arayan Ch'in Shih Huang, ölümsüzlüğün ilacını bula-mamışsa da; yaptırmış olduğu Çin Seddi ile bir bakıma ölümsüzlüğü ya-

¹⁴ (Önce verildi), Shih Chi (Tarih Kayıtları), 6. bölüm, Ch'in Shih Huang Kayıtları, s.223-295.

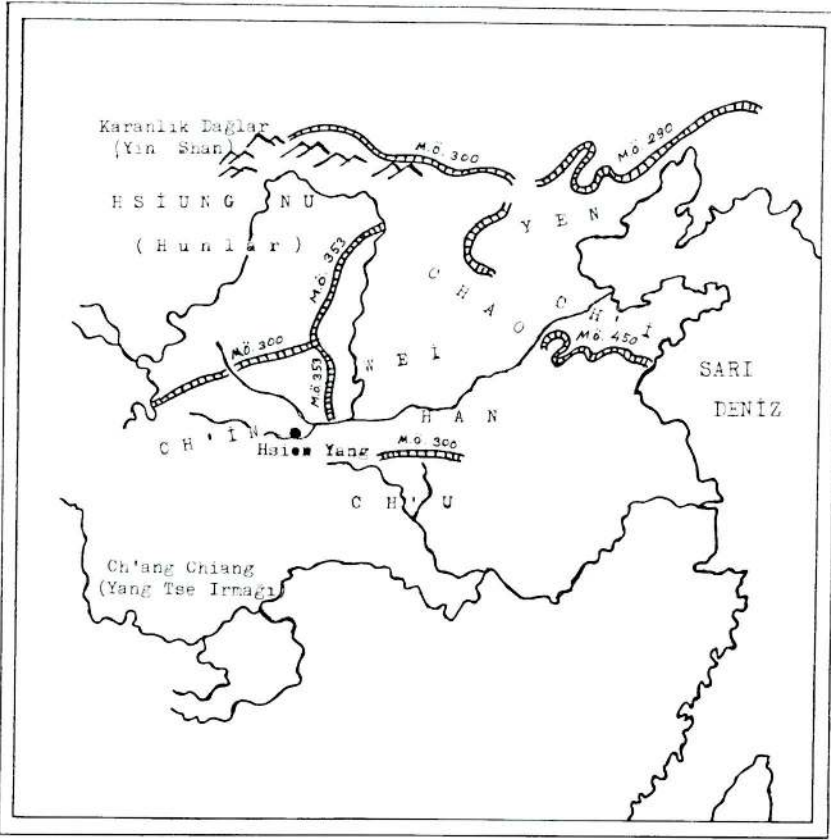
¹⁵ (Önce verildi), Shih Chi (Tarih Kayıtları), 6. bölüm, Ch'in Shih Huang Kayıtları, s.236-247.

kalamıştır. Ch'in Shih Huang sadece Çin Seddi ile değil; uyguladığı sert ceza sistemi ve bilim adamlarının hala üzerinde çalıştıkları anıt mezarıyla, yüzyıllar geçse de adından söz ettirmeye devam edecektir.

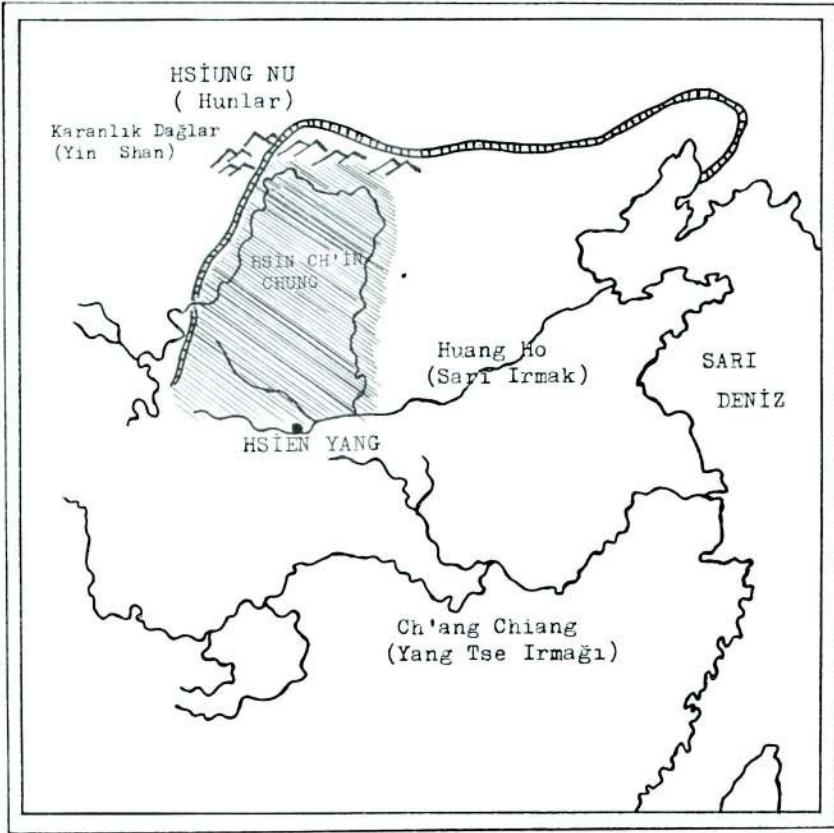
Dikkatimizi çeken bir konu da, Çinli bilim adamlarının Çin Seddi'nin yapılış nedeni konusunda suskun kalmalarıdır. Çin Seddi'nin savunma amacıyla yapıldığını duyunca, buruk bir gülümsemeyle susuyorlar ve bu açıklamayı kabulleniyorlar. Nedense bu konuda suskun kalmayı tercih ediyorlar.

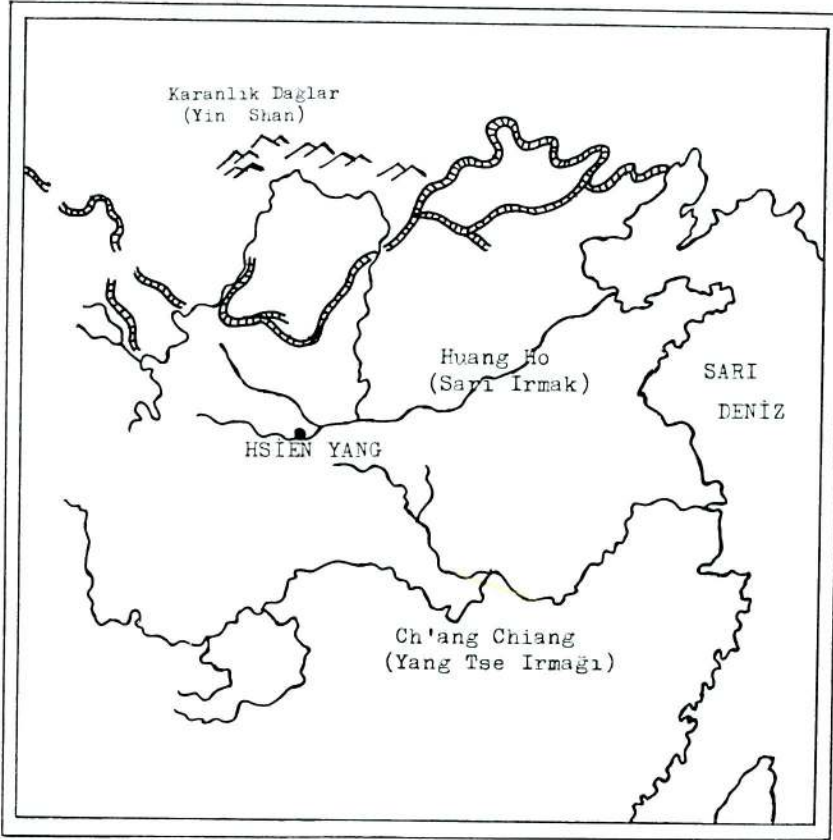

Harita I — Savaşan Beylikler Dönemi'nde, beylikler ve aralarındaki sınırları belirleyen surların önemli bölümleri (Surların yapıldıkları tarihler harita üzerinde gösterilmiştir).

Harita II — Ch'in Hanedanlığı Dönemi'nde Çin Seddi'nin durumu.

Harita III — Çin Seddi'nin şimdiki durumu.

